

Editie 21
Wintereditie
2022

CLUBBLAD VOOR
MIKMAKKERS

MIK MAK

**Dieren zijn
perfecte opruimers**

**Oude lampen:
dit gebeurt ermee**

**Zo gaaf was de
MikMakkersdag**

VIJF HEEL GOEDE REDENEN

Waarom je vrienden en vriendinnen ook lid van MikMak moeten worden:

- 1** Omdat jij lid bent. Duh...
- 2** Ze krijgen een gaaf starterspakket.
- 3** Ze krijgen vier keer per jaar het MikMak-clubblad.
- 4** Ze mogen gratis naar MikMak-events.
- 5** Jullie zitten gezellig in hetzelfde team!

Wil jij hier de volgende keer staan? Stuur dan je leukste foto in je MikMak-outfit én vijf vingers in de lucht naar: mikmak@oss.nl!

EN JULLIE MAKEN JE BUURT NATUURLIJK SCHONER!

Waar wacht je nog op? Ga naar www.mikmakkers.nl en meld je vrienden en vriendinnen aan. Het lidmaatschap is gratis voor kinderen van 5 t/m 12 jaar.

Clubblad voor MIKMAKKERS

Kerstfeest bij de kinderboerderij 4

Tips: vuurwerk opruimen 5

Dieren zijn perfecte opruimers 6

Struikrovers: een goede zaak 8

Oude lampen: dit gebeurt ermee 9

Leuk om te doen 10

Puzzel: woordzoeker 11

MikMakkers in actie 14

Vriendenboekje 16

Zo gaaf was de MikMakkersdag 18

Winterbingo! 20

Dit clubblad is speciaal voor alle leden van MikMak, de club voor kinderen van 5 t/m 12 jaar die de strijd aangaan met zwerfafval in hun buurt. Lid worden is gratis, kijk op www.mikmakkers.nl. De volgende uitgave verschijnt in de lente

Redactie: Texpert • Ontwerp: Circa Twee • Drukwerk: Wihabo • Verspreiding: dePostBode
MikMak is een initiatief van de gemeente Oss • mikmak@oss.nl • tel. 14-0412

(tip je school)

Doe mee aan de Textiel Race

Ken je de Textiel Race? Dat is een wedstrijd tussen basisscholen. Leerlingen van groep 6, 7 en 8 zamelen in de wijk zoveel mogelijk textiel in. Zoals kleding, oude knuffels, tafellakens en nog veel meer. De school die het meeste textiel inzamelt, wint een fantastische schoolreis!

De volgende Textiel Race is in maart 2023, in Oss. Wil jij ook meedoen? Vraag dan op school of het kan! Wil je meester of juf eerst meer weten? Op de website textielrace.nl staat superveel uitleg. Succes!

Winterroute Osje

Winter is een echte feesttijd. Sinterklaas, Kerstmis... wie houdt er nou niet van gezelligheid? Maar het kan in de winter ook heel stil zijn. In de natuur bijvoorbeeld. En dat is vaak ook heel mooi! Er is zelfs een speciale winter-wandel-speurtocht. Die heet de Osje Winterroute, met allerlei toffe weetjes en leuke opdrachten. Wandel je mee?

Tip: download het speurboekje met de QR-code.

KERSTFEEST BIJ DE KINDERBOERDERIJ

Vrijdag 13 december van 17.00-19.30u is het kerstfeest op De Elzenhoek! Geniet van de gezellige kerstsfeer op de boerderij met lichtjes overal, vuurkorven en sfeervolle kerstmuziek. Doe mee met het levende kerstverhaal, bak popcorn boven een vuurtje, rooster marshmallows en knutsel iets leuks voor kerst. Natuurlijk is er ook allerlei warm lekkers om te eten en drinken.

Het adres van kinderboerderij De Elzenhoek is Anna van Schuurmanstraat 602, Oss.

VUURWERK OPRUIMEN

Ga jij op 1 januari ook vuurwerk opruimen? Super! Doe dit wel samen met een volwassene, want oud vuurwerk kan gevaarlijk zijn.

3 tips

1. Steek geen vuurwerk aan dat niet is afgegaan. Dat kan erg gevaarlijk zijn!
2. Vuurwerk in de vuilniszak? Goed idee! Maar maak het oude vuurwerk wel eerst nat. Het vuurwerk kan namelijk nog warm zijn. (Afkoelen kan soms een dag duren.)
3. Vuilniszak vol? Gooi hem dan in de grijze afvalbak (kliko). Opgeruimd staat netjes!

WIST JE DAT...

... Bijna al het vuurwerk dat de lucht in gaat, ook weer ergens op de grond valt? Maar een klein deel (tien procent) verbrandt helemaal in de lucht.

... Vuurwerkresten slecht zijn voor planten en dieren? Superfijn dus als je meehelpt met opruimen!

'DIEREN IN HET BOS ZIJN PERFECTE OPRUIMERS'

MikMakkers die rommel opruimen, zijn supergoed bezig. Maar wist je dat ook veel dieren geweldige opruimers zijn? Wouter van den Dungen weet daar alles van. Hij is boswachter en vindt het prachtig dat dieren het bos schoonhouden. Ook in de winter!

De grootste dieren in de Osse bossen zijn de grote grazers, zoals taurossen en wisenten. Zij eten geen andere dieren, maar... ze likken er soms wel aan! Vooral aan de botten van overleden dieren. Daar zitten vaak nog mineralen aan: heel belangrijk voor de gezondheid van de grote grazers.

Wouter let op de bomen en planten, op de mensen die het bos bezoeken én op de dieren. Als er bijvoorbeeld een dier ziek is, zorgt hij dat er een dierenarts komt. En laatst, toen er een Exmoor-pony mank liep, hield hij het dier een tijdje goed in de gaten. Gelukkig was er niets ergs aan de hand.

Wouter vertelt: "Eigenlijk is het bos voor mij een grote tuin. Ik vind het heerlijk om er te zijn. En het mooie aan de dieren in het bos is: ze zijn allemaal belangrijk. Veel dieren ruimen namelijk rommel op. Zonder 'opruim-dieren' zou het bos een grote afvalberg zijn."

Welke dieren goede schoonmakers zijn? Wouter noemt zijn favoriete top 10, van klein naar groot.

1. Wormen en pissebedden

Wormen en pissebedden eten blaadjes, rotte planten en dor hout. Goede opruimers dus! En nieuwe bomen en planten gebruiken die poep weer om te kunnen groeien.

2. Mestkevers

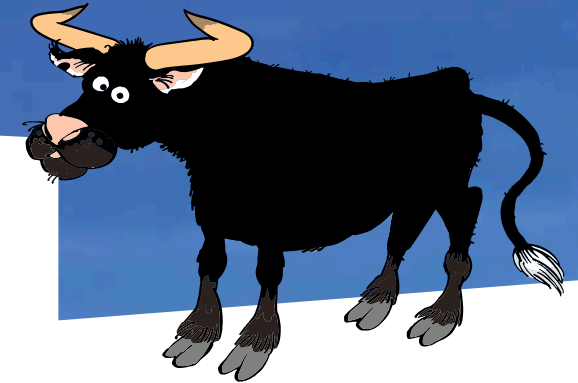
Alle dieren poepen. En daar weet de mestkever wel raad mee! Mestkevers eten poep op, en daarnaast rollen ze er balletjes van, waar ze eitjes in leggen.

3. Boktorren

Boktorren ruimen graag dood hout op. Hoe? Ze eten het op! Ze moeten alleen wel uitkijken tijdens hun maaltijd: spechten snacken namelijk graag een boktorretje als tussendoortje.

4. Wespen

Wespen houden van suiker. Niet gek dus dat je ze vaak ziet in de buurt van fruitbomen. Ook houden ze van een muggetje (en andere insecten). Zelfs van vlees kunnen wespen heerlijk smullen.

5. Roodborstjes

Kijk niet vreemd op als je roodborstjes ziet in de buurt van dode dieren. Zij plukken graag haren uit de vacht van het dode dier. Die haren gebruiken ze om hun nest te bouwen. Slim toch?

6. Muizen

Muizen lusten veel. Ze zijn bijvoorbeeld aaseters: ze eten dode dieren. Maar waar ze pas écht dol op zijn: noten, zaden en granen, zoals maiskorrels. Opggeruimd staat netjes!

7. Ratten

Ratten zijn misschien wel de beste opruimers van het bos. Zij lusten echt alles! Dode dieren, broodkorstjes, fruit, groente, ei... Er is eigenlijk niets wat ratten laten liggen.

8. Kraaien en raven

Kraaien en raven zijn alleseters. Platgereden kikkers, insecten (liefst de grote), eieren van andere vogels, dode reeën... Ze eten zelfs hun eigen overleden soortgenoten op!

9. Dassen

Dassen eten het vlees van dode dieren. Ze 'werken' vooral 's nachts en kunnen ontzettend goed ruiken. Daardoor zijn ze meestal eerder bij een dood dier dan bijvoorbeeld de kraaien en raven.

10. Vossen

Vossen zijn supergoede jagers. Vinden ze geen dood dier om van te snacken? Dan jagen ze op levende dieren, zoals muizen, vogels en konijnen. Ook houden ze van fruit (zoals bessen).

AFVALSTROOM

Waarom heet een spaarlamp spaarlamp?

Spaarlampen bestaan al ongeveer vijftig jaar. Eigenlijk zijn het opgevouwen tl-buizen. Ze gebruiken maar heel weinig stroom. Vandaar de naam: spaarlampen. Bovendien gaan ze veel langer mee. Dubbel goed voor het milieu dus! Nóg zuiniger zijn led-lampen. Experts zeggen zelfs: led-lampen zijn de lampen van de toekomst.

1. Inleveren!

Gooi oude lampen niet in de afvalbak, maar lever ze in! Bij de milieustraat bijvoorbeeld. Of gooi ze in de speciale inzamelbakken. Die staan in winkels die lampen verkopen, en in de supermarkt).

5. Nieuw leven

De materialen zijn nu klaar voor een nieuw leven. Het glas bijvoorbeeld, is perfect om weer nieuwe lampen van te maken!

Oude lampen. Misschien heb je ze wel eens ingeleverd, samen met je lege batterijen. Maar wat gebeurt er daarna eigenlijk met je oude lampen? Zoals tl-buizen of spaarlampen? We leggen het uit in vijf stappen.

4. Breken en zeven

En spaarlampen dan? Die rollen door een breek-zeefmachine. Die machine scheidt ook weer de verschillende materialen. Zelfs giftige dampen worden eruit gehaald.

2. Ophalen

Een bedrijf brengt de lampen naar een inzamelpunt. Daar worden ze gesorteerd voor een nieuwe reis: naar een recyclebedrijf.

3. Walsen en trillen

Voor lampen een nieuw leven krijgen, worden ze eerst totaal verpletterd. Tl-lampen gaan bijvoorbeeld door een 'walsbreker', en daarna door een 'trilzeef' (om glas en metaal te scheiden).

Wist je dat

er in Nederland ieder jaar 4 miljoen gebruikte spaarlampen in de vuilnisbak belanden? Zonde! Want zelfs kapotte lampen kunnen we uitstekend hergebruiken. Het goede nieuws: zo'n 3,5 miljoen lampen worden wél gerecycled.

TROTS OP MIKMAKERS

Bij de kinderboerderij was een tijdje geleden 'Dag van de Duurzaamheid'. Er was toen van alles te zien en te doen met afval. Er waren zelfs 'drummende vuilnismannen', die afvalcontainers gebruikten om muziek te maken. Superdruk was het bij de kraam van MikMak. Heel veel kinderen wilden wel eens met een afvalknipper aan de slag. Wat zijn we trots op al die fanatieke opruimers! Was jij er ook bij?

Struikrovers: EEN GOEDE ZAAK

Als je het woord 'struikrovers' hoort, waar denk je dan aan? Vast niet aan iets goeds! Maar struikrovers zijn helden. Het zijn mensen die bloemen, struiken en bomen redden. Bijvoorbeeld uit tuinen van huizen die gesloopt worden. Struikrovers geven het groen een nieuw leven op een nieuwe plek!

MikMakkers? Struikrovers!

Ook MikMakkers kunnen struikrovers zijn. Zoals Mees en Robin Keijzer. Zij gingen planten redden van de sloop, in de Osse wijk Schadewijk. Dat deden ze samen met nog veel meer (volwassen) struikrovers. Het verslag van Mees en Robin:

"Best spannend om zomaar alle tuinen in te lopen, en van alles te ontdekken. We kwamen zelfs een kikker tegen! Die hebben we naar de overkant

gebracht. Ook hebben we heel wat planten een nieuw thuis kunnen geven. Leuk om te doen! En er zijn weer bomen en planten gered."

Meer weten over Stichting Struikroven?

Check struikroven.nu

Help de vogels de winter door

Veel vogels vinden het in de winter lastig om voedsel te vinden. Gelukkig kun je ze een handje helpen. Maak jij ook je eigen voederkopjes?

Zo maak je voederkopjes:

- Knead het blok frituurvet zodat het zachter wordt. Je kunt het ook even verwarmen, dan is het makkelijker te kneden.
- Meng het vet en het vogelvoer met een vork.
- Vul de kopjes en cakevormpjes met het mengsel.
- Stop een stokje in het gevulde kopje. (Hier kunnen de vogeltjes straks op zitten)
- Laat de gevulde kopjes even uitharden.
- Hang de voederkopjes op een plek waar de vogeltjes rustig kunnen pikken. Ze zijn je zeker dankbaar!

Dit heb je nodig:

- Oude kopjes
- Cupcake-vormpjes
- Vogelvoer
- Blokken frituurvet
- Stokjes
- Schaal (om in te kneden)
- Touw
- Lepel
- Vork

WOORDZOEKER

Zie je de lijstjes met woorden? Die staan allemaal verborgen in de grote puzzel. Zoek elk woord op en streep het weg. Als je alle woorden hebt weggestreept, blijven er nog elf letters over. Dat is de oplossing! Stuur je antwoord naar mikmak@oss.nl en wie weet ben jij wel één van de drie winnaars!

Chocolademelk
Donker
Gezelligheid
Glad
Haardvuur
Handschoenen
Iglo
Kerstboom
Kerstmis
Knus
Koud
Lichtjes
Muts
Oorwarmers
Schaatsen
Sjaal
Ski
Slee
Sneeuw
Sneeuwballen
Sneeuwpop
Sneeuwschoenen
Sneeuwschuiver
Sneeuwvlak
Verwarming
Vogelhuis
Vorst
Wanten
Winter
Winterjas
Winterpret
Winterslaap
Wintersport
Wintervacht
Wit
Ijs
Ijsbaan
Ijskristallen

W	S	V	O	R	S	T	R	S	I	U	H	L	E	G	O	V
U	J	D	M	H	R	I	E	L	I	C	H	T	J	E	S	N
E	A	U	O	A	E	W	V	R	W	M	G	M	I	J	E	V
E	A	O	O	A	M	I	I	N	D	L	T	S	U	L	T	E
N	L	K	B	R	R	E	U	N	A	R	B	S	L	T	W	R
S	I	J	N	T	D	A	S	H	D	T	A	E	A	R	A	S
W	S	E	S	V	W	A	C	O	A	E	B	T	N	E	S	A
I	K	N	R	U	R	J	S	N	L	W	R	T	N	L	K	R
N	R	E	E	U	O	R	W	K	U	G	E	S	E	I	R	M
T	I	O	K	R	O	E	U	E	I	N	I	E	L	T	W	I
E	S	H	W	I	N	T	E	R	V	A	C	H	T	A	I	J
R	T	C	I	S	S	N	E	E	U	W	V	L	O	K	A	G
S	A	S	N	U	S	I	N	S	N	E	E	U	W	D	O	P
P	L	D	T	N	D	W	S	S	C	H	A	A	T	S	E	N
O	L	N	E	K	D	I	E	H	G	I	L	L	E	Z	E	G
R	E	A	R	K	L	E	M	E	D	A	L	O	C	O	H	C
T	N	H	S	N	E	E	U	W	S	C	H	O	E	N	E	N

DE OPLOSSING: . . . . .

Lezen over afval: SUPERLEUK!

Wil je meer weten over afval? Over recycling? Of over plastic soup? Goed nieuws! De bibliotheken in onze buurt hebben namelijk al hun boeken over afval verzameld. Wat je ook wilt weten: het antwoord vind je in de bibliotheek!

Deze bibliotheken doen mee aan de 'afvalactie': Oss, Lith, Berghem en Ravenstein. In de kerstvakantie en in de week daarna vind je alle boeken over afval op een handige plek in de bibliotheek.

Schonere wereld

Evi Savelkoults werkt bij de bibliotheek. Zij vertelt: "Door een boek te lezen, kun je heel fijn in een andere wereld duiken. Maar we moeten ook de echte wereld mooi houden. Daarom werken we graag samen met MikMak. MikMakkers doen zó veel goed werk! Zij maken de wereld een stukje schoner. Super!"

Opruimmiddag in Oss

Na de kerstvakantie komt er een 'opruimmiddag'. Op zondag 15 januari kun je samen met andere kinderen zwerfafval opruimen. De middag start om 13.00 uur, in de bibliotheek in Oss. Iris (die bij de bibliotheek werkt) vangt je daar op. Extra spannend: er is in ieder dorp iets bijzonders verstopt. Wie het vindt, wint een mooi boek (hoe dit werkt, hoor je op de dag zelf). Doe mee en maak je dorp schoner!

Tip voor je ouders/ verzorgers

Een leuke tip voor je ouders/verzorgers: ze kunnen GRATIS een tijdschrift bestellen! Het tijdschrift 'Genoeg' is onwijs interessant voor iedereen die 'meer wil doen met minder'. Het staat vol leuke verhalen over mensen met weinig spullen, zelf dingen maken en zuinig zijn. Willen jouw ouders/verzorgers zo'n tijdschrift ontvangen?

Ga dan naar: <https://winkel.genoeg.nl/losse-nummers/1135.html> of scan de QR-code en vul de kortingscode in: MIKMAK.

Je ontvangt het tijdschrift Genoeg dan vanzelf in je brievenbus. (zolang de voorraad strekt)

MikMakkers in actie

Lieke trekt er graag op
uit om rommel op te ruimen.
Goed bezig, Lieke!

De Maas is weer een stukje schoner.
Met dank aan Lenn, Jack en hun schepnet!

Nu Mara MikMakker is, let ze
extra op afval. Ze vraagt zelfs
aan haar buren of ze hun afval wel
netjes opruimen! We zijn trots, Mara!

Jinte en Matthijs hadden
na een uurtje vier volle
zakken afval verzameld.
En ze willen meer...
Wat een helden!

Lars en Noud uit Geffen plozen de
sloot helemaal uit. De opbrengst: drie zakken
zwerfafval. Geweldig, mannen!

MikMakkers Okke en Lot gingen
in Oijen op pad, samen met
vriendjes Saar en Kas (uit Oss).
Oijen ligt er weer schoon bij!

Esmee en Rens kregen hulp
van opa Ad: samen hebben ze Oijen
een stuk schoner gemaakt.

Dit is Teun. Zie je hoe
mooi schoon het park is?
Top gedaan, Teun!

Deze helden hebben samen
geMikMakt langs de Schaepmanlaan.
Lekker bezig!

Leerlingen van de Hertogin Johanna'school
(A-locatie) verzamelden bergen afval.
Wel 10 vuilniszakken vol!

Samen met de ezel 'Meneer Gijs' MikMakken
in het Elzeneindpark! Ook meedoen?
Kom dan op de laatste vrijdag van de maand langs!

Kennismaken met mikmakkers

Wie ben ik?

Naam: Pien

Leeftijd: 10

Woonplaats: Lith

Later word ik:

ga ik werken bij
de schareelboerderij

Mijn grootste droom:

een kitten verblijf
beginnen

Mijn favoriete

FILM

Encanto

TV-PROGRAMMA

de alles
kunner

BOEK

Lotte
wirwar

Daarom ben ik
MikMakker:

omdat ik
afval op
straat vies
vind

Mijn hobby's:

voetbal
skiën
bedminton

Mijn lievelingsvak
op school:

gym en
tekenen

DIT EET IK HEEL GRAAG:

Pokeballen sushi

EN DIT LUST IK ECHT NIET:

hi en slagroom

HIER BEN IK FAN VAN:

banksitters en kittens

IK RUIM HET LIEFST SAMEN OP MET:

Jip en kaart

HIER HEB IK VOOR HET LAATST ODGERUIMD:

bij de kermis

AFVAL OP STRAAT VIND IK:

vies en niet goed voor de
natuur

Nog één keer nagenieten...

Wát een feest was het... De MikMakkersdag is een groot succes geworden. Niet gek, want er was zó veel te doen! Bouwen met bamboe, boogschieten, een graffitiworkshop, en nog veel meer. Was je erbij? Dan sta je misschien wel op de foto. Snel kijken!

Alex:

"Topdag! Boogschieten was geweldig en de graffitiworkshop was ook superleuk. Ook de roboto Hond was cool om te zien."

Coen:

"Superleuk! Dit mogen jullie vaker doen. Vooral graffiti, boogschieten en lasergamen waren heel leuk. Hopelijk komen er nog veel MikMakkers bij."

Jens:

"Het graffiti spuiten en boogschieten vond ik superleuk!"

Les en Mat:

"We vonden de MikMakkersdag gaaf. Ik (Les) vond de 3D-bril heel cool, om de oceaan in te duiken. En ik (Mat) vond de katapult het leukst."

Mara:

"Ik geef de MikMakkersdag honderd duimen. Het leukste vond ik dat we zo hoog in de boom mochten klimmen én dat ik steeds van mama won bij het autospel."

MikMakkersdag gemist?

Dan is er volgend jaar een nieuwe kans, op zondag 1 oktober 2023. Zien we je dan?

Scan deze QR-code voor meer foto's!

Doe-opdracht

WINTERBINGO

Doe je mee aan de winterbingo? Kun jij alle dieren, planten en andere dingen vinden? Trek je warme jas aan en ga buiten op zoek!

Vogelnest

Nu de bomen kaal zijn, kun je oude nesten goed spotten

Disebed

Je vindt dit stoere beestje onder stenen of bloempotten. Zelfs als het vriest!

Maan

Omdat het al zo vroeg donker is, zie je 'm vaak (ook overdag al)

Koolmees

In de winter eet hij graag van de voertafel bij jou in de tuin.

Eekhoorn

Deze schattige beestjes zoeken hun voedsel vaak in tuinen

Roodborstje

Dit vogeltje is heel tam en zit vaak in de struiken. Ook bij jou in de tuin?

Dennenappel

Zitten er nog zaadjes in? Leg 'm dan maar terug, want eekhoorns zijn er dol op!

Hulst

Een echte winterstruik (let op: de rode besjes zijn giftig)

Sneeuwklotje

Dit bloemetje bloeit vaak al in februari

FIJNE FEESTDAGEN!

Bedankt dat jullie Oss weer een beetje schoner hebben gehouden